

Piena zobu šķilšanās laiks un to ietekmējošie faktori

Natalja Šilova¹, Sandra Bērziņa¹, Ilva Duļevska²,
Silvija Umbraško², Anīta Oginska²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹Zobu terapijas un mutes veselības katedra

²Anatomijas un antropoloģijas institūts

Ievads. Piena zobu šķilšanās ir svarīgs bērna augšanas un attīstības aspekts. Tas atspoguļo bērna fizisko stāvokli un veselību. Lai laikus varētu konstatēt novirzi no attīstības normas, ir nepieciešams izpētīt piena zobu šķilšanās laiku.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Literatūras apskats ir veidots ar mērķi apkopot piena zobu šķilšanās secību un laiku dažādās populācijās un aprakstīt faktorus, kas to ietekmē. Literatūra tika meklēta *PubMed*, *Science Direct* un *Cochrane Library* datu bāzēs. Meklēšanai tika ievadīti atslēgas vārdi: *deciduous teeth eruption*, *timing of primary teeth eruption*, *delayed teeth eruption*, *premature teeth eruption*, *tooth emergence*. Šim rakstam ir izmantotas 67 publikācijas no 1957. līdz 2016. gadam.

Rezultāti. Piena zobu šķilšanās secība populācijās, kas tika iekļautas apskatā, bija līdzīga, bet šķilšanās laiki atšķirās. Visvēlāk piena zobi šķiļas Indijas bērniem, vidējais šķilšanās vecums apakšžokļa centrālajiem incīsiem bija 10,92 mēneši, salīdzinot, piemēram, ar Spānijas bērniem, kuriem apakšžokļa centrālie incīsi šķiļas vidēji 7,20 mēnešu vecumā. Vairums pētījumu rāda, ka zēniem piena zobi šķiļas ātrāk nekā meitenēm. Dati par šķilšanās laiku Latvijā pašlaik tiek apkopoti. Pētījumā tiek iekļauti bērni, kuri dzimuši Rīgā, sākot no 2005. gada.

Priekšlaicīgi dzimušiem bērniem piena zobu šķilšanās ir novēlota, īpaši jaundzimušajiem, kuriem svars ir zemāks par 1000 g un gestācijas vecums – mazāks par 30 nedēļām. Publikācijās ir aprakstīta virkne sistēmisko saslimšanu un ģenētisku traucējumu, kas kavē piena zobu šķilšanos. Tika atzīmēts, ka piena zobu šķilšanos kavē arī uztura nepietiekamība.

Secinājumi. Piena zobu šķilšanās laiks ir dažāds atkarībā no populācijas. Ja laiks, kad zobs parādās mutes dobumā, nozīmīgi atšķiras no normām, tā ir aizkavēta vai priekšlaicīga šķilšanās. Aizkavēta šķilšanās ir novērojama biežāk. To var izraisīt bērna priekšlaicīga dzimšana, samazināts ķermeņa svars, uztura nepietiekamība, ģenētiskie traucējumi un sistēmiskas saslimšanas.